www.majcichov.sk

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE MAJCICHOV

2022 - 2030

Názov:	**Komunitný plán sociálnych služieb obce Majcichov 2022 – 2030**
Územné vymedzenie:	Trnavský kraj, okres Trnava, obec Majcichov
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia:	
Dátum platnosti:	2022 – 2030
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	Áno
Vypracoval:	Gemini Group s.r.o.

Obsah

Príhovor starostu obce 4

Úvod 5

Teoretická časť 6

Sociálne služby, komunita, komunitné plánovanie 7

Ciele, zásady a princípy komunitného plánovania 10

Subjekty komunitného plánovania 11

Zadávatelia sociálnych služieb 11

Poskytovatelia sociálnych služieb 12

Užívatelia sociálnych služieb 13

Verejnosť a ďalšie organizácie 13

Legislatívne normy a strategické dokumenty 14

Kompetencie obce v oblasti poskytovania sociálnych služieb 15

Analytická časť 18

Analýza sociologických údajov 18

Obyvatelia, rodiny, deti a mládež 18

Seniori 25

Ťažko zdravotne postihnuté osoby 30

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením 32

Analýza súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb 36

SWOT analýza 37

Strategická časť 43

Vízia 43

Návrh stratégie rozvoja 44

Plán financovania 47

Realizačná časť 48

Vyhodnocovanie a plnenie KPSS 48

Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb 48

Záver 50

Zdroje 51

Zoznam použitých skratiek 52

Príhovor starostu obce

Vážení občania,

prinášame Vám Komunitný plán sociálnych služieb obce Majcichov na roky 2022 – 2030, ktorý bol spracovaný v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Tento dokument slúži ako základný nástroj strategického plánovania sociálnych služieb pre obec, ale má tiež informatívnu funkciu pre obyvateľov, poskytovateľov sociálnych služieb a potenciálnych investorov.

Našou snahou je zabezpečiť na území obce Majcichov **širšiu škálu kvalitnejších, dostupnejších a adresnejších sociálnych služieb**, pričom práve komunitný plán sociálnych služieb nám napomôže pri efektívnejšom napĺňaní tejto snahy.

Verím, že sa nám podarí úspešne zmobilizovať naše sily a zdroje a zrealizovať každý zo zamýšľaných zámerov.

Srdečne sa chcem poďakovať všetkým, ktorí na tejto neľahkej a časovo náročnej tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb aktívne participovali a prispeli tým k formovaniu lepšej budúcnosti našej obce.

Výstupom spoločnej práce a spoločného úsilia je nový Komunitný plán sociálnych služieb obce Majcichov na roky 2022 – 2030, ktorý nám bude slúžiť ako významný strategický nástroj na riešenie problematiky sociálnych služieb v najbližších rokoch.

Ing. Tibor Marek

Starosta obce Majcichov

Úvod

Komunitný plán sociálnych služieb obce Majcichov na roky 2022 – 2030 (ďalej aj ako „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je strategickým dokumentom, ktorý logicky nadväzuje na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Majcichov na roky 2022 – 2030 (ďalej aj ako „PHSR“ alebo „program rozvoja“). Pokým PHSR sa venuje trom oblastiam – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej, komunitný plán sociálnych služieb je orientovaný výhradne na sociálnu oblasť, predovšetkým na oblasť poskytovania sociálnych služieb, ktoré sú v kompetencii obce. Zatiaľ čo v programe rozvoja je každá z 3 oblastí špecifikovaná iba prostredníctvom základných informácií a súvislostí, komunitný plán rozpracováva podrobnejšie súčasný stav a tiež potreby týkajúce sa oblasti poskytovania sociálnych služieb. Vzhľadom na rozsah a štruktúru programu rozvoja, ktorý je definovaný metodikou, nie je možné v tomto základnom strategickom dokumente obsiahnuť celú problematiku všetkých troch vytýčených oblastí, preto je každá ďalej rozpracovávaná v ďalších, čiastkových dokumentoch. Proces tvorby komunitného plánu, ako aj jeho následné aktualizácie možno súhrnne označiť ako komunitné plánovanie.

Komunitné plánovanie predstavuje metódu riadenia rozvojových procesov, vďaka ktorej je možné sociálne služby prognózovať tak, aby čo najviac zodpovedali lokálnym špecifikám a potrebám konkrétnej skupiny občanov. Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je práve identifikácia potrieb, ktorá prebieha na základe dôkladnej analýzy a zisťovania. Výsledkom komunitného plánovania je **komunitný plán**, ktorý opisuje súčasnú situáciu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na jednej strane a pomyselný, ideálny stav na druhej strane. Ideálny stav odráža stav, pri ktorom by bolo možné uspokojiť sociálne potreby občanov zo všetkých cieľových skupín.

Povinnosť obce mať vypracovaný komunitný plán vychádza zo **Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Okrem toho KPSS vychádza z viacerých legislatívnych noriem, strategických dokumentov a nariadení, ktorých zoznam uvádzame v časti venovanej východiskám KPSS. Komunitný plán obce Majcichov bol vypracovaný za pomoci predstaviteľov a obyvateľov obce, poskytovateľov sociálnych služieb, ako aj odborníkov a organizácií pôsobiacich v obci. Vďaka spolupráci viacerých strán je komunitný plán relevantným dokumentom, ktorý umožňuje samospráve lepšie sa orientovať v potrebách obyvateľov obce, čo prispeje k ich efektívnejšiemu napĺňaniu a k dosahovaniu cieľov stanovených v sociálnej oblasti.

Komunitný plán obce Majcichov na roky 2022 – 2030 pozostáva z troch hlavných častí – teoretickej, analytickej a strategickej. V rámci teoretickej časti je špecifikovaná podstata sociálnych služieb a komunitného plánovania, sú tu uvedené základné črty komunitného plánovania, ako aj subjekty komunitného plánovania a tiež legislatívne normy a strategické dokumenty, ktorými sa KPSS a komunitné plánovanie riadi. V analytickej časti je uvedený rozbor súčasného stavu, t.j. východisková situácia, z ktorej komunitné plánovanie vychádza. V strategickej časti je definovaná vízia obce pre sociálnu oblasť a sú tu navrhnuté konkrétne opatrenia na jej dosiahnutie, ako aj časový harmonogram a rozpočet potrebný na realizáciu navrhovaných zámerov. V prípade, že budú navrhované opatrenia realizované, existuje vysoký predpoklad zlepšenia úrovne poskytovaných sociálnych služieb v obci Majcichov, čím sa súčasne zlepší životná úroveň obyvateľov obce z cieľových skupín, ktorým majú byť poskytované služby adresované.

TEORETICKÁ ČASŤ

Sociálne služby, komunita, komunitné plánovanie

Sociálne služby možno chápať ako súhrn širokého spektra činností, prostredníctvom ktorých je poskytovaná pomoc ľuďom nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii, ak si sami nedokážu zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov. Podstatou sociálnych služieb je zabezpečiť osobám určitý životný štandard, ale aj zmierňovať rozdiely v životnej úrovni a sociálnom postavení.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov definuje nasledujúce **druhy sociálnych služieb**, ktoré sú v súčasnosti na území Slovenskej republiky poskytované:

sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:

2.1. nízkoprahové denné centrum,
2.2. integračné centrum,
2.3. komunitné centrum,
2.4. nocľaháreň,
2.5. útulok,
2.6. domov na polceste,
2.7. zariadenie núdzového bývania,

3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie,

sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:

1.1. zariadenie podporovaného bývania,
1.2. zariadenie pre seniorov,
1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
1.4. rehabilitačné stredisko,
1.5. domov sociálnych služieb,
1.6. špecializované zariadenie,
1.7. denný stacionár,

2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočníckej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok,

sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Všetky vyššie uvedené druhy sociálnych služieb je možné účelne a vhodne kombinovať.

Z pohľadu **formy poskytovania sociálnych** služieb rozlišuje zákon o sociálnych službách sociálne služby ambulantné, terénne a pobytové. **Ambulantná forma** sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie. **Terénna forma** sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí, prípadne prostredníctvom rôznych terénnych programov. **Pobytová forma** sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je aj ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba, v závislosti od času, na ktorý je ubytovanie poskytnuté.

Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak však terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pred celoročnou. V súčasnosti sociálnu službu možno poskytovať aj **inou formou**, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

Pre objasnenie podstaty **komunitného plánovania** sociálnych služieb je potrebné charakterizovať pojem **komunita.** Komunitou je skupina osôb, pre ktorú je príznačný určitý znak alebo súbor znakov, pričom tieto sú vo všeobecnosti vnímané ako typické – spoločné pre členov komunity. Obec sa považuje za základnú občiansku komunitu – základnú jednotku. Osoby žijúce na území jednej obce majú spoločné bydlisko, využívajú tú istú infraštruktúru a do istej miery majú aj podobné potreby. Samospráva v záujme občanov vstupuje do kontaktu so štátom, a tak vzniká sieť vzťahov: samospráva – štát, samospráva – občan, štát – občan, pričom jasne definované vzťahy medzi týmito subjektmi môžu byť výrazne dynamizujúcim prvkom rozvoja celého systému sociálnej starostlivosti. Vo vzťahu štát – samospráva bola obciam udelená povinnosť mať vypracovaný **komunitný plán sociálnych služieb** ako základný nástroj komunitného plánovania miestnej samosprávy.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov v obci. Predstavuje metódu, pomocou ktorej obec plánuje sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám občanov z jednotlivých cieľových skupín, pre ktoré majú byť sociálne služby určené. Komunitné plánovanie poskytuje odpoveď na otázku, aké sociálne služby a v akom rozsahu je potrebné vytvoriť na určitom území, ako by tieto služby mali byť rozmiestnené v priestore a aké personálne, materiálne a finančné zdroje sú na to k dispozícii. S ohľadom na dynamické, neustále sa meniace prostredie je náročné naplánovať niektoré procesy a s nimi súvisiace finančné náklady presne, avšak podstatou komunitného plánovania je ich aspoň odhadnúť.

V kontraste s uvedeným je snaha o poskytovanie:

- ✓ väčšieho množstva sociálnych služieb,
- ✓ širšej škály sociálnych služieb,
- ✓ kvalitnejších sociálnych služieb,
- ✓ adresnejších sociálnych služieb,
- ✓ sociálnych služieb, ktoré budú bližšie k občanom a ktoré budú dostupnejšie občanom.

Ciele, zásady a princípy komunitného plánovania

Komunitné plánovanie má svoje opodstatnenie z viacerých dôvodov. Predovšetkým, umožňuje samospráve riadiť procesy v sociálnej oblasti efektívne. Tento benefit je však iba parciálny. Výsledným **cieľom komunitného plánovania je**:

- ✓ posilňovať sociálnu súdržnosť obyvateľov obce,
- ✓ predchádzať sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín v obci,
- ✓ opäť začleniť do komunity tých, ktorí stoja na jej okraji a v niektorých prípadoch vyvolávajú strach a neistotu, či dokonca predstavujú hrozbu pre iných obyvateľov obce.

Aby komunitné plánovanie nebolo samoúčelné a bolo využiteľné v reálnom živote a prinášalo očakávané pozitívne efekty, mali by byť pri vypracovaní komunitného plánu dodržané tieto **zásady:**

- ✓ rozvojové priority a ciele v oblasti sociálnych služieb musia vychádzať z potrieb obyvateľov, ktorí žijú v danej lokalite a ktorých sa komunitné plánovanie týka;
- ✓ všetky plánované a realizované procesy sú vzájomne logicky prepojené, korešpondujú, podporujú sa a vzájomne sa nevylučujú;
- ✓ zvyšovanie kvality sociálnych služieb musí byť považované za dôležité a žiadúce a musí byť významnou súčasťou miestnej politiky;
- ✓ rozvoj oblasti sociálnych služieb je založený na presvedčení o jedinečnosti, hodnote a dôstojnosti každého užívateľa sociálnych služieb a na princípe nediskriminácie.

Komunitné plánovanie je založené na nasledujúcich **princípoch:**

- ✓ **Partnerstvo** – komunitný plán má byť výsledkom spolupráce viacerých účastníkov – zadávateľov, poskytovateľov aj užívateľov sociálnych služieb, verejnosti

aj ďalších subjektov. Každý účastník má zásluhu na výslednej podobe plánu, názory všetkých účastníkov majú rovnakú váhu, všetkým účastníkom má byť poskytnutý rovnaký priestor.

- ✓ **Informovanosť** – účastníci podieľajúci sa na vypracovaní komunitného plánu medzi sebou komunikujú a vzájomne sa informujú. Spolupráca má byť transparentná, zrozumiteľná, žiadny účastník nesmie byť komunikačne znevýhodnený.
- ✓ **Inovatívnosť** – dynamické prostredie, nové situácie a obmedzené zdroje si vyžadujú hľadanie stále nových prístupov a riešení, ktoré budú môcť byť účinné a efektívne aj tam, kde zastarané riešenia už neplnia svoju funkciu. Riešenia majú byť navrhnuté tak, aby bolo možné ich prispôsobovať rýchlo sa meniacim faktorom pôsobiacim najmä z vonkajšieho prostredia.
- ✓ **Kompromis** – komunitný plán by nemal byť príliš ambiciózny a nerealistický, naopak, mal by vychádzať z reálnych potrieb s ohľadom na dostupné zdroje. Definovanie zoznamu atraktívnych, avšak nereálnych cieľov, nepovedie k rozvoju, ale ku stagnácii a frustrácii z neschopnosti zmeniť stav k lepšiemu. Naopak, správne definované ciele je možné dosiahnuť aj s obmedzenými zdrojmi.

Subjekty komunitného plánovania

Z princípu partnerstva pri komunitnom plánovaní vychádza potreba spolupráce viacerých subjektov. Základnými subjektmi komunitného plánovania sú zadávatelia, poskytovatelia a prijímatelia sociálnych služieb, okrem nich však do procesu komunitného plánovania vstupuje tiež ostatná verejnosť.

Zadávatelia sociálnych služieb

Ide o subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce, mestá, samosprávne kraje a MPSVaR SR. Samospráva na základe vlastnej alebo cudzej iniciatívy rozhoduje o:

- ✓ potrebe zrealizovať komunitné plánovanie,
- ✓ subjekte, ktorý zabezpečí komunitné plánovanie (obec/mesto/mestská časť, poverená organizácia),
- ✓ zastupovaní poslancov v procese komunitného plánovania,

- ✓ finančnom zabezpečení komunitného plánovania,
- ✓ termíne predloženia komunitného plánu zastupiteľstvu na schválenie.

Zadávateľ služby od začiatku komunitného plánovania zverejňuje zrozumiteľnou a dostupnou formou všetky podstatné informácie o procese a o výsledkoch plánovania.

Poskytovatelia sociálnych služieb

Poskytovateľom sociálnych služieb môže byť fyzická osoba, podnikateľský subjekt, súkromná nezisková organizácia, organizácia zriadená obcou/mestom/mestskou časťou, organizácia zriadená samosprávnym krajom, organizácia zriadená štátom. Všetky tieto subjekty majú v procese komunitného plánovania rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu. Zapojením sa do komunitného plánovania získavajú poskytovatelia možnosť presadzovať vlastné názory, nadobúdať nové informácie, vytvárať partnerstvá, a tak sa podieľať na tvorbe a výslednej podobe systému. Za ideálnych podmienok by do komunitného plánovania mali byť zapojení poskytovatelia reprezentujúci každú z nasledujúcich kategórií sociálnych služieb:

- ✓ poradenské a podporné služby rodine a jednotlivcom,
- ✓ služby krízovej intervencie,
- ✓ služby dlhodobej sociálnej, príp. kombinovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Taktiež môže byť užitočné prizvať do procesu plánovania poskytovateľov, ktorí v súlade s prirodzeným právom (vrátane práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti) a morálnymi zásadami realizujú nové aktivity alebo overujú nové metódy, avšak v súčasnosti nie sú zaradení do zákonom definovaného systému sociálnych služieb. Spolupôsobením všetkých poskytovateľov má byť vytvorený taký systém sociálnych služieb, ktorý udrží obyvateľov na určitom území, pričom ich potreby budú uspokojené.

Poskytovateľ sociálnej služby je povinný

- ✓ prihliadať na individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby,
- ✓ aktivizovať prijímateľa sociálnej služby podľa jeho schopností a možností,
- ✓ poskytovať sociálnu službu na odbornej úrovni,
- ✓ spolupracovať s rodinou, obcou a komunitou pri utváraní podmienok na návrat prijímateľa sociálnej služby do prirodzeného rodinného prostredia

Užívatelia sociálnych služieb

Užívateľom sociálnych služieb je každá osoba, ktorej sú sociálne služby poskytované. Práva klientov užívajúcich sociálne služby upravuje § 6 zákona o sociálnych službách. Základnými skupinami, pre ktoré by sa mali sociálne služby plánovať, sú:

- ✓ seniori (osoby staršie ako 65 rokov),
- ✓ občania s ťažkým zdravotným postihnutím s duševnými poruchami ako aj ich rodiny,
- ✓ osoby ohrozené sociálno-patologickými javmi.

Zapojením týchto skupín do komunitného plánovania získa samospráva cenné informácie o ich potrebách, na základe ktorých bude môcť vybudovať adekvátnu sieť sociálnych služieb uspokojujúcu aj špecifické sociálne potreby.

Verejnosť a ďalšie organizácie

Verejnosť má byť priebežne oboznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánovania, čo zabezpečí samospráva vhodne zvolenými informačnými prostriedkami. Pri príprave komunitného plánu sú oslovené a vyzvané k spolupráci aj ďalšie organizácie, záujmové skupiny, občianske iniciatívy, etnické skupiny a iné subjekty, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Pritom platí, že čím rôznorodejšie spektrum subjektov sa do komunitného plánovania zapojí, tým kvalitnejší je výstup z tohto procesu a tým väčšie spektrum subjektov bude môcť v budúcnosti využívať služby, ktoré sú prispôsobené ich potrebám.

Legislatívne normy a strategické dokumenty

Základnou právnou normou v oblasti poskytovania sociálnych služieb je **zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje právny rámec poskytovania sociálnych služieb, financovania sociálnych služieb a dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Tento zákon ďalej dopĺňajú:

- ✓ zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- ✓ ďalšie zákony, všeobecne záväzné nariadenia, interné predpisy sociálnych zariadení.

Okrem legislatívnych noriem, nariadení a interných predpisov tvoria podklad pre spracovanie komunitného plánu aj viaceré **strategické a plánovacie dokumenty**:

Miestne dokumenty:

- ✓ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Majcichov na programové obdobie 2022 – 2030.

Regionálne dokumenty:

- ✓ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja na obdobie 2016 – 2023.
- ✓ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja na obdobie 2022 – 2030 (v príprave).

Národné dokumenty:

- ✓ Stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR,
- ✓ Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030,
- ✓ Národný program reforiem – SR 2020 (zriadenie zariadení starostlivosti o deti, zamestnávanie žien, zamestnanosť a sociálna inklúzia, zlepšenie kvality a dostupnosť sociálnych služieb diverzifikáciou financovania poskytovateľov sociálnych služieb a jednoznačnejším vymedzením kompetencií zodpovedných subjektov),
- ✓ Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030,
- ✓ Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2020–2025,
- ✓ Národná stratégia na ochranu detí pred násilím,
- ✓ Národná stratégia zamestnanosti do roku 2020,
- ✓ Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020,
- ✓ Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030,
- ✓ Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2030.

Kompetencie obce v oblasti poskytovania sociálnych služieb

Kompetencie obce v oblasti poskytovania sociálnych služieb upravuje **zákon o sociálnych službách v § 80**, podľa ktorého obec:

a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
c) je správnym orgánom v konaniach o:
1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť,
d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,

e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:

1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľaháreň, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby,

h) uzatvára zmluvu:

1. o poskytovaní sociálnej služby,
2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,

j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,

k) môže poskytnúť finančný príspevok na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,

l) poskytuje finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

m) môže poskytovať finančný príspevok podľa zákona č. 448/2008 Z. z. podľa § 75 ods. 6 na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

n) môže poskytovať finančný príspevok podľa zákona č. 448/2008 Z. z. podľa § 75 ods. 7 na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,

q) vedie evidenciu:

1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
2. rozhodnutí podľa písmena c),
3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).

v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

V nadväznosti na novelu zákona o sociálnych službách, ktorej väčšina ustanovení nadobudla účinnosť 1. januára 2018, vydáva obec poskytovateľom sociálnych služieb poskytovaných v nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári na ich žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR s KPSS obce. Ak je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku obec, písomné vyjadrenie vydá obec z vlastného podnetu.

Podľa § 110ah ods. 3 zákona o sociálnych službách sa považuje podmienka súladu žiadosti o poskytnutie predmetného finančného príspevku na rozpočtový rok 2019 s KPSS príslušnej obce za splnenú.

ANALYTICKÁ ČASŤ

Analýza sociologických údajov

Významnou súčasťou analytickej časti komunitného plánu sociálnych služieb ako nástroja strategického riadenia oblasti sociálnych služieb je socio-demografická analýza, ktorá charakterizuje obyvateľstvo žijúce na určitom území z rôznych pohľadov. Bližšie poznanie charakteristík obyvateľstva umožní samospráve lepšie spoznať prostredie, v ktorom sa komunitné plánovanie odohráva a od ktorého sa má následne odvíjať. V rámci tejto podkapitoly teda bližšie špecifikujeme základné cieľové skupiny sociálnych služieb, na čo v nasledujúcej podkapitole nadviažeme konkrétnymi sociálnymi službami, ktoré obec svojim obyvateľom v súčasnosti poskytuje.

Obyvatelia, rodiny, deti a mládež

Obec Majcichov s rozlohou 18,20 km^2 leží v okrese Trnava a má 2 213 obyvateľov. Ukazovateľ **vývoj počtu obyvateľov** v obci Majcichov sa v priebehu rokov dynamicky menil v dôsledku mechanického i prirodzeného pohybu obyvateľstva. V sledovanom období, v rokoch 2012 – 2021 dochádzalo v obci Majcichov k výraznému nárastu počtu obyvateľov. Tempo rastu obyvateľstva dosiahlo vysoké hodnoty najmä po roku 2016.

Zatiaľ čo ku koncu roka 2012 žilo v Majcichove 1 883 obyvateľov, na konci roka 2021 to bolo až 2 213 obyvateľov (nárast o takmer 18 % v priebehu 10 rokov). Priemerný počet obyvateľov obce Majcichov v uplynulej dekáde bol 2 021,7 obyvateľov.

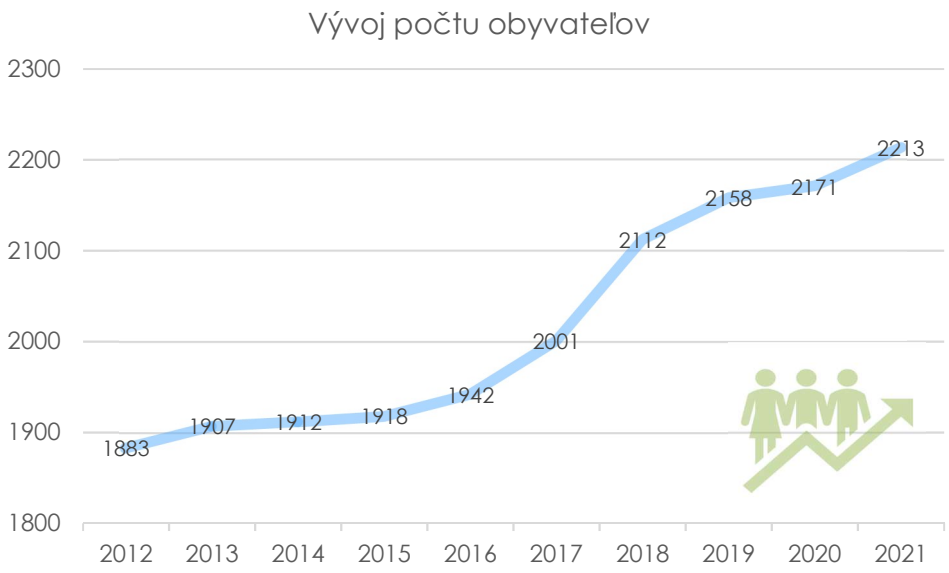

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska **pohlavnej štruktúry** v obci Majcichov, počet žien prevažuje nad počtom mužov. Takáto situácia je v podmienkach Slovenskej republiky bežná (pomer žien/ mužov je v rámci SR 51,09 %/ 48,91 %). Obec Majcichov sa tomuto trendu vymyká len malou odchýlkou, v roku 2021 v obci Majcichov žilo 50,66 % žien a 49,34 % mužov. Pohlavnú štruktúru obyvateľstva obce Majcichov zachytáva nasledujúci graf.

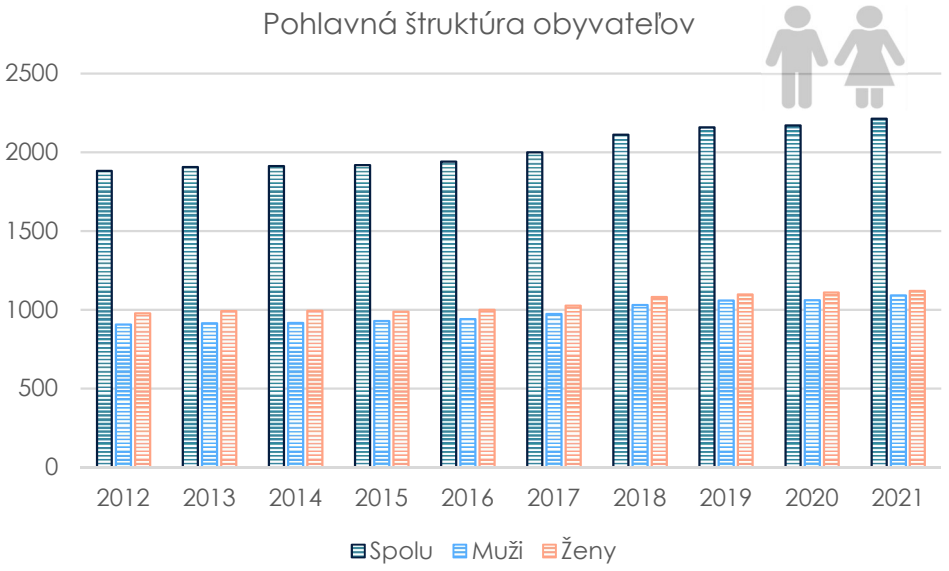

Graf 2: Pohlavná štruktúra obyvateľov obce Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Ďalšími významnými charakteristikami, ktoré sú v procese komunitného plánovania dôležité, sú prirodzený prírastok (resp. úbytok), mechanický prírastok (resp. úbytok) a celkový prírastok (resp. úbytok) obyvateľstva.

Zatiaľ čo **prirodzený prírastok/úbytok** nás informuje o rozdiele medzi počtom živonarodených a počtom zomrelých na určitom území, mechanický prírastok/úbytok zachytáva rozdiel medzi počtom prisťahovaných osôb na určité územie a počtom vysťahovaných osôb z toho istého územia. Celkový prírastok/úbytok je následne súhrnom (súčtom) prirodzeného a mechanického prírastku/úbytku a zachytáva celkový pohyb obyvateľstva v rámci určitého územia.

Rozdiel medzi zmieňovanými ukazovateľmi spočíva tiež v politických nástrojoch, akými môže samospráva vplývať na ich pozitívny vývoj. V snahe o dosahovanie, resp. zvyšovanie prirodzeného prírastku jej môže byť nápomocná:

- ✓ Politika podpory miery pôrodnosti, napr. prostredníctvom podpory bývania pre mladé rodiny, podpory a rozširovania voľnočasových možností pre deti a mládež, rozširovania kapacít vzdelávacích zariadení a pod.,

- ✓ Politika znižovania miery úmrtnosti, napr. informačnými kampaňami propagujúcimi zdravý životný štýl, podporou kvalitných sociálnych zariadení s vyškoleným personálom a podporou možností trávenia voľného času seniorov tak, aby viedli aktívny, spokojný a pestrý život.

Ukazovateľ **prirodzený pohyb obyvateľstva** je vyjadrený prostredníctvom hlavných populačných procesov, ktorými sú pôrodnosť (natalita) a úmrtnosť (mortalita). V rokoch 2012 – 2021 boli tieto dva ukazovatele v obci Majcichov s výnimkou rokov 2013 a 2015 v pozitívnom vzťahu – počet živonarodených prevyšoval počet zomrelých obyvateľov.

Najvyšší prirodzený prírastok v obci počas sledovaného obdobia bol v roku 2019, kedy počet živonarodených prevyšoval počet zomrelých o 11 osôb. Priemerná hodnota tohto ukazovateľa v obci Majcichov počas uplynulej dekády bola + 2,4 obyvateľov/ rok.

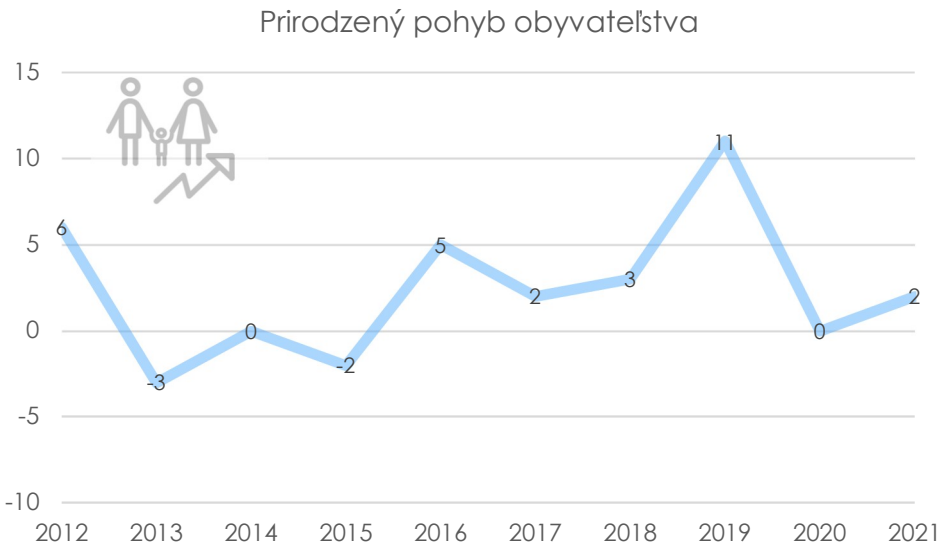

Graf 3: Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Prirodzený pohyb obyvateľstva detailnejšie mapuje nasledujúca tabuľka.

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živonarodení	18	18	19	18	23	21	18	32	25	32
Zomretí	12	21	19	20	18	19	15	21	25	30
Prirodzený prírastok	6	-3	0	-2	5	2	3	11	0	2

Tabuľka 1: Prirodzený pohyb obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012- 2021, zdroj: ŠÚ SR

Okrem prirodzeného pohybu je dôležité sledovať aj **mechanický pohyb obyvateľstva**. Výsledkom mechanického pohybu je migračné saldo (rozdiel medzi počtom prisťahovaných a počtom vysťahovaných). Mechanickým pohybom rozumieme migráciu (imigráciu a emigráciu, resp. prisťahovanie a vysťahovanie), ktorú možno chápať aj ako indikátor celkovej atraktivity sledovaného prostredia. Rozhodovanie obyvateľov, či vo svojej súčasnej lokalite zostanú, sa deje na základe mnohých faktorov: dostupných pracovných príležitostí, cenovej relácie nehnuteľností, kvality životného prostredia, dostupnosti sociálnych služieb, možností trávenia voľného času, kvality dopravnej infraštruktúry, politického smerovania samosprávy a podobne. V prípade, že viac ľudí z lokality odchádza ako do nej prichádza, pravdepodobne existuje nesúlad medzi potrebami občanov a možnosťami lokality a teda potreby občanov nie sú uspokojované v postačujúcej miere. V tejto súvislosti je dokument

PHRSR a KPSS zdrojom cenných informácií, ktoré môže obec využiť vo svoj prospech pri budúcom smerovaní.

Migračné saldo v obci Majcichov dosahovalo každoročne pozitívne hodnoty. Priemerné migračné saldo v obci Majcichov počas rokov 2012 – 2021 bolo + 34,50 osôb/rok.

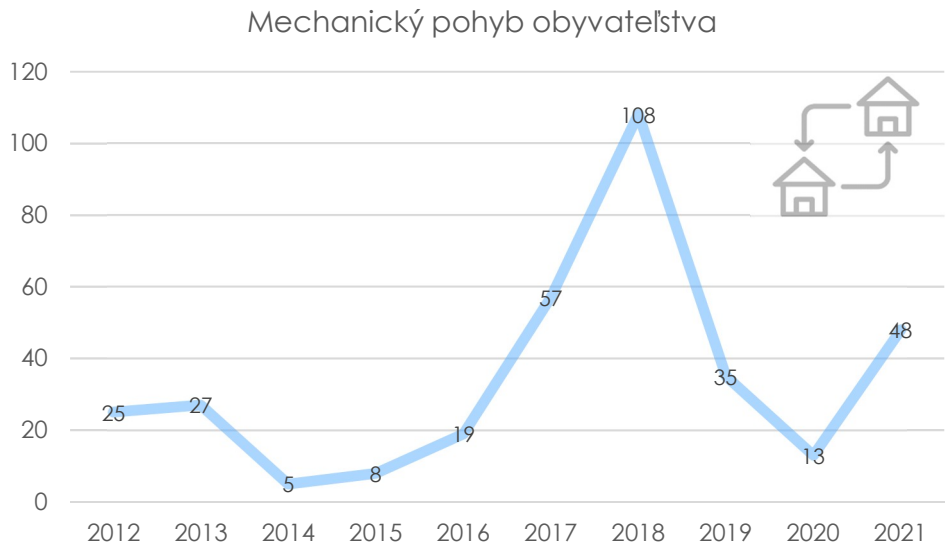

Graf 4: Vývoj mechanického pohybu obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Mechanický pohyb obyvateľstva detailnejšie mapuje nasledujúca tabuľka.

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prisťahovaní	45	52	36	34	47	90	143	66	42	84
Vysťahovaní	20	25	31	26	28	33	35	31	29	36
Migračné saldo	25	27	5	8	19	57	108	35	13	48

Tabuľka 2: Mechanický pohyb v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Ukazovateľ **celkový prírastok obyvateľstva** je výsledkom súčtu celkového prirodzeného prírastku/úbytku a mechanického (migračného) prírastku/úbytku. Súčet živonarodených a prisťahovaných prevyšoval súčet zomrelých a odsťahovaných v obci Majcichov počas všetkých sledovaných rokov. Celkový prírastok obyvateľstva bol spôsobený najmä v dôsledku vysokého počtu prisťahovaných osôb.

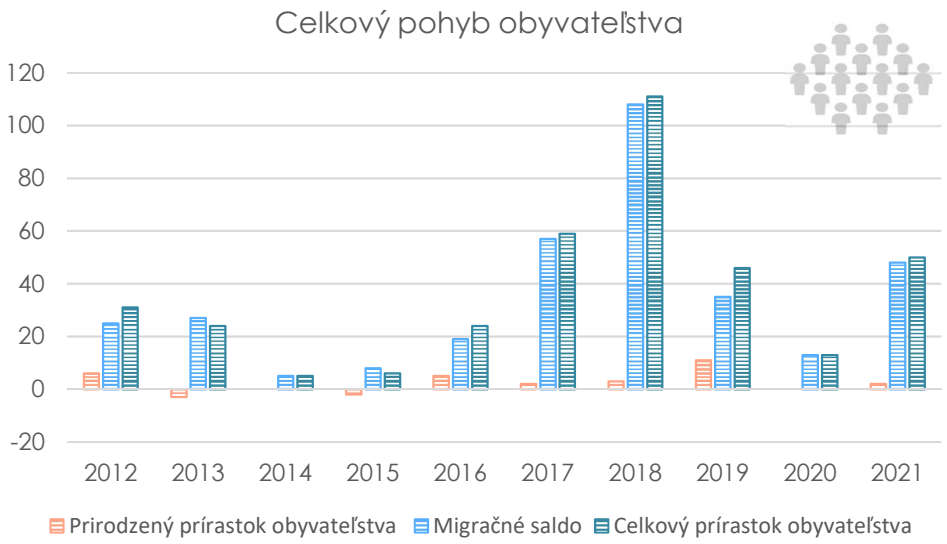

Graf 5: Vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Celkový pohyb obyvateľstva detailnejšie mapuje nasledujúca tabuľka.

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prirodzený pohyb	6	-3	0	-2	5	2	3	11	0	2
Mechanický pohyb	25	27	5	8	19	57	108	35	13	48
Celkový pohyb	31	24	5	6	24	59	111	46	13	50

Tabuľka 3: Celkový pohyb v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Špecifickým ukazovateľom vstupujúcim do demografických štatistík je aj negatívny demografický jav - **potratovosť.** V sledovanom období 2012 – 2021 môžeme sledovať rôznu mieru potratovosti v rozmedzí 1 – 7 potratov/ ročne. Vývoj počtu potratov a hrubej miery potratovosti zachytáva nasledujúca tabuľka. Hrubá miera potratovosti vyjadruje počet potratov na 1000 obyvateľov priemerného stavu obyvateľov za sledované obdobie a na sledovanom území.

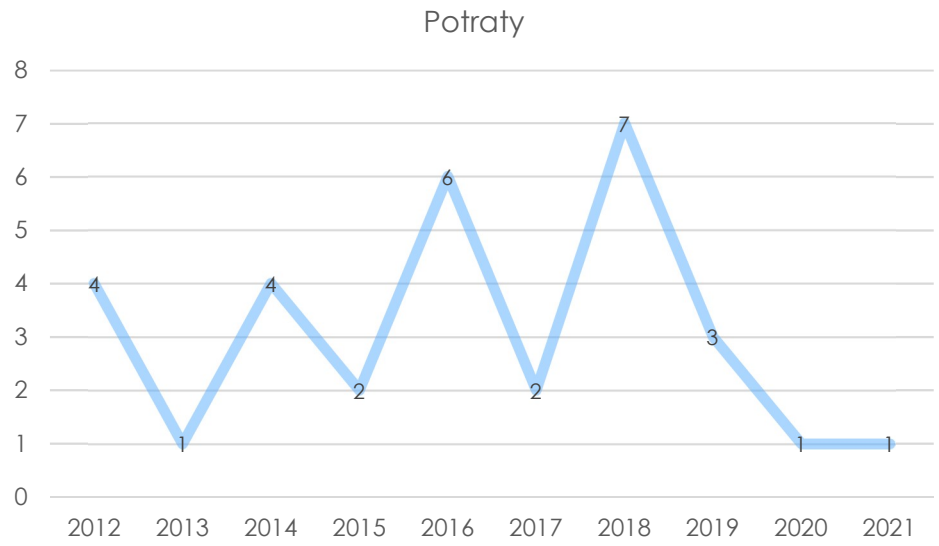

Graf 6: Počet potratov v obci Majcichov 2012 – 2021, Zdroj: ŠÚ SR

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Potraty (Počet v jednotkách)	4	1	4	2	6	2	7	3	1	1
Hrubá miera potratovosti (Promile)	2,148	0,529	2,103	1,04	3,123	1,021	3,403	1,398	0,459	0,458

Tabuľka 4: Počet potratov a hrubá miera potratovosti v obci Majcichov 2012 – 2021, Zdroj: ŠÚ SR

Sobáše a rozvody ako dôležitá súčasť demografického vývoja priamo aj nepriamo súvisia s pôrodnosťou a teda aj s celkovým vývojom počtu obyvateľstva v obci. Počas sledovaného obdobia počet sobášov v obci Majcichov prevyšoval počet rozvodov. V období rokov 2012 – 2021 bolo v obci Majcichov uzatvorených v priemere 11,8 manželstiev ročne.

Priemerne sa v Majcichove rozvedie 3,7 manželstva za rok (10-ročný priemer). Najviac rozvodov (7) sa uskutočnilo v roku 2017. Rozvodovosť má aktuálne pomerne stabilný trend. Sobášnosť a rozvodovosť obce Majcichov zachytáva nasledujúca tabuľka a graf. Hrubá miera sobášnosti vyjadruje počet sobášov na 1000 obyvateľov priemerného stavu za sledované obdobie – v našom prípade 1 rok. Hrubá miera rozvodovosti vyjadruje počet rozvodov na 1000 obyvateľov priemerného stavu.

Graf 7: Počet sobášov a rozvodov v obci Majcichov 2012 – 2021, Zdroj: ŠÚ SR

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sobáše (Počet v jednotkách)	8	11	5	7	20	14	23	10	8	12
Hrubá miera sobášnosti (Promile)	4,296	5,82	2,629	3,638	10,411	7,147	11,181	4,66	3,668	5,495
Rozvody (Počet v jednotkách)	3	1	3	2	3	7	6	1	5	6
Hrubá miera rozvodovosti (Promile)	1,611	0,529	1,577	1,04	1,562	3,573	2,917	0,466	2,293	2,747

Tabuľka 5: Počet sobášov a rozvodov v obci Majcichov 2012 – 2021, Zdroj: ŠÚ SR

Seniori

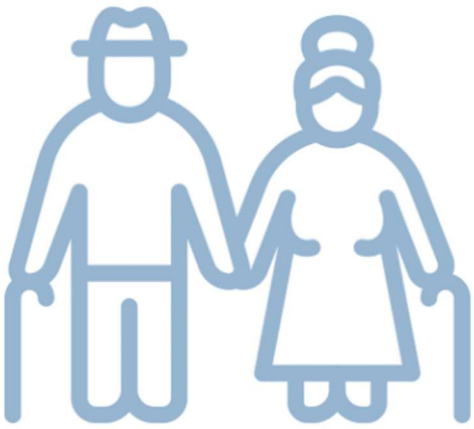

Poznanie **vekovej štruktúry** obyvateľstva môže byť užitočné predovšetkým z hľadiska plánovania sociálnych potrieb občanov. Napríklad neustále sa zväčšujúca skupina starších občanov môže indikovať potrebu budovania zdravotných stredísk, klubov či sociálnych zariadení pre seniorov. Naopak, zväčšujúca sa skupina mladých ľudí pravdepodobne vyvolá potrebu budovania detských ihrísk, centier voľného času, škôlok, škôl a podobne.

Z celkového počtu obyvateľov, ktorí žili v Majcichove v roku 2021, bolo 17,53 % v predproduktívnom veku, 64,88 % v produktívnom veku a 16,58 % v poproduktívnom veku. Uvedenú situáciu dokumentuje graf č. 6.

V rámci Slovenskej republiky bol počas roka 2021 tento pomer nasledovný: 16,06 % v predproduktívnom veku, 66,55 % v produktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Z uvedeného teda vyplýva, že podiel obyvateľov obce Majcichov v predproduktívnom veku je mierne vyšší než je celoslovenský priemer. Naopak, podiel obyvateľov obce Majcichov v produktívnom veku a podiel obyvateľov v poproduktívnom veku je nižší než je celoslovenský priemer.

Za uplynulých 10 rokov v obci Majcichov podiel osôb v predproduktívnom veku vzrástol (nárast o 4,41 percentuálnych bodov), podiel osôb v produktívnom veku klesal (pokles o 5,07 percentuálnych bodov) a podiel osôb v poproduktívnom veku sa takmer nezmenil (nárast o 0,65 percentuálnych bodov). Najvýraznejšie zmeny môžeme sledovať v produktívnej zložke obyvateľstva.

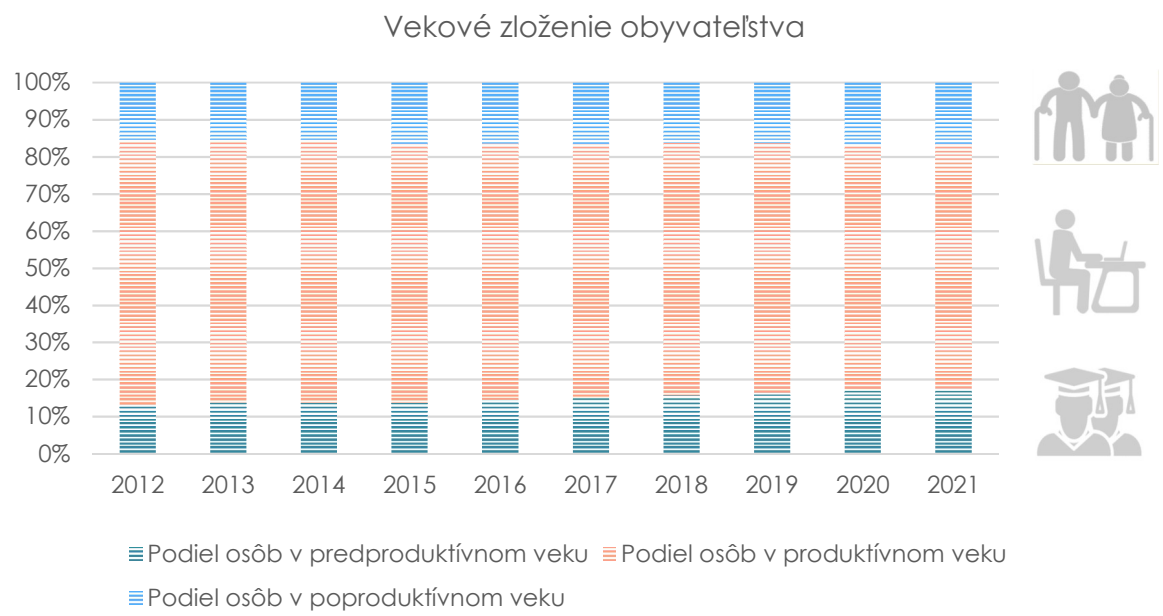

Graf 8: Vekové zloženie obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR.

Vývoj **podielu poproduktívneho obyvateľstva** zachytáva nasledujúci graf.

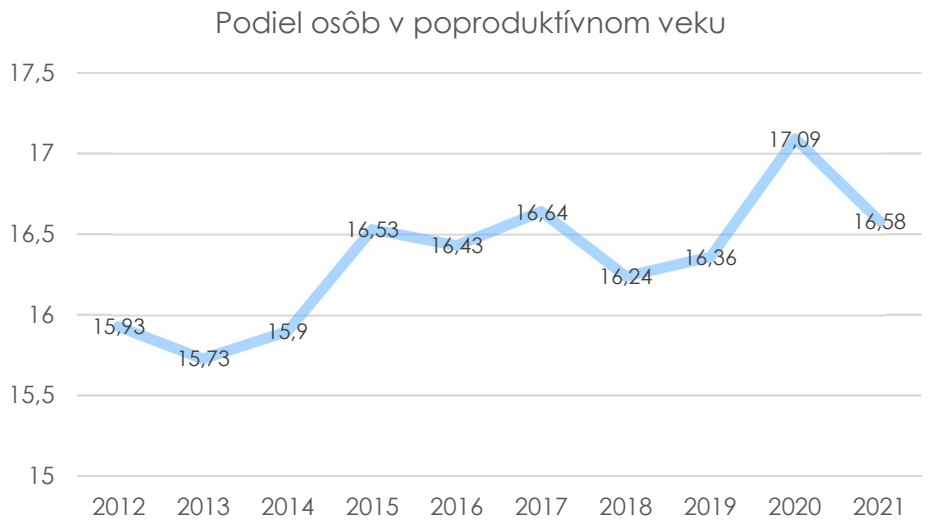

Graf 9: Vývoj počtu osôb v poproduktívnom veku v obci Majcichov 2012 – 2021, Zdroj: ŠÚSR

Vekové zloženie obyvateľstva detailnejšie mapuje nasledujúca tabuľka.

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Predproduktívny vek (%)	13,12	13,79	13,76	13,76	14,52	15,14	15,77	16,4	17,23	17,53
Produktívny vek (%)	70,95	70,48	70,35	69,71	69,05	68,22	67,99	67,24	65,68	65,88
Poproduktívny vek (%)	15,93	15,73	15,9	16,53	16,43	16,64	16,24	16,36	17,09	16,58

Tabuľka 6: Vekové zloženie obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR.

Celkovo môžeme v posledných rokoch pozorovať znižujúci sa **priemerný vek** občanov obce Majcichov. Zatiaľ čo v roku 2012 bol priemerný vek obyvateľov 41,41 rokov, v roku 2021 to už bolo len 40,66 rokov. Ide o priemerný vek obyvateľov, ktorý je mierne nižší než je celoslovenský priemer (celoslovenský priemer v roku 2021 bol 41,39 rokov).

Takýto trend nie je v podmienkach Slovenskej republiky, ani v podmienkach Európskej únie bežný, nakoľko v posledných rokoch môžeme sledovať práve opačný trend, ktorým je starnutie populácie.

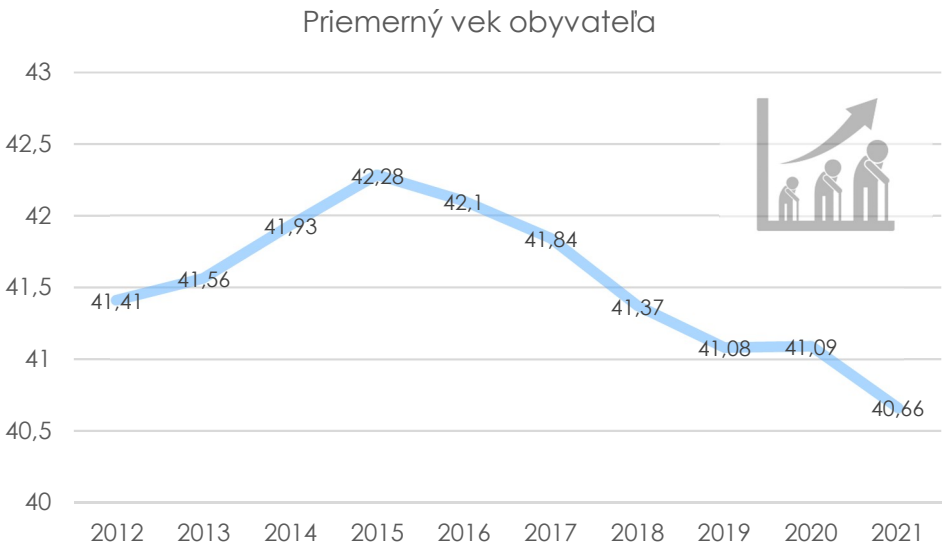

Graf 10: Priemerný vek obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Uvedená veková štruktúra obyvateľstva je priaznivá, nakoľko je v obci zaznamenaný prírastok obyvateľov v predproduktívnom veku.

Očakáva sa však, že v dôsledku prisťahovania obyvateľov do obce (najmä mladých rodín) bude tento trend pokračovať a podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku sa bude naďalej zvyšovať.

Úlohou predstaviteľov obce bude aktívne reagovať na tieto trendy a zabezpečovať obyvateľom všetky potrebné služby. V prípade obyvateľstva v predproduktívnom veku je nevyhnutné zabezpečiť, aby bola kapacita základnej školy s materskou školou dostatočná, aby bolo zariadenie dostatočne vybavené a aby v ňom bolo poskytované vzdelanie na vysokej úrovni. V prípade obyvateľov, ktorí sa do obce sťahujú, je nevyhnutné vytvoriť vhodné podmienky na to, aby si mohli v obci zabezpečiť vlastné bývanie. Obyvateľom v poproduktívnom veku zároveň v budúcnosti bude potrebné vytvoriť priestor pre poskytovanie širšieho portfólia služieb pre seniorov, napr. zabezpečenie dostatočných kapacít domova sociálnych služieb a podobne.

Vekovú štruktúru obyvateľstva je možné vyjadriť indexom populačnej dynamiky (index starnutia), ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľstva. Index populačnej dynamiky vyjadruje, koľko obyvateľov v poproduktívnom veku (65+) pripadá na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku (0-14 rokov).

K 31.12. 2021 bol **index starnutia** 94,59, čo znamená, že na 100 obyvateľov vo vekovej skupine 0 - 14 rokov pripadá približne 95 osôb starších ako 65 rokov. Tento ukazovateľ má v súčasnosti klesajúci trend a existuje predpoklad, že rovnaký trend bude pokračovať aj

naďalej, nakoľko podiel obyvateľov v predproduktívnej zložke rastie rýchlym tempom a podiel obyvateľov v poproduktívnej zložke sa výrazne nemení.

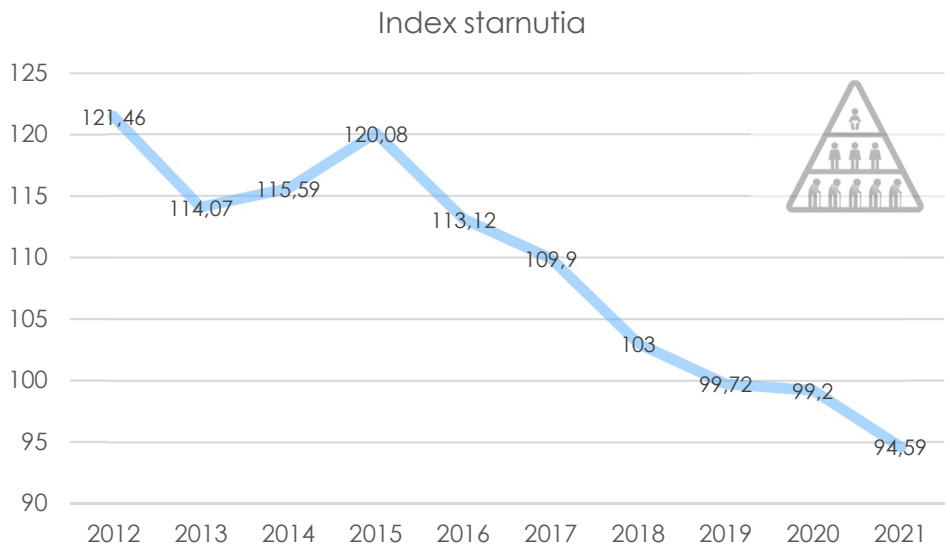

Graf 11: Index starnutia obyvateľstva v obci Majcichov v rokoch 2012 – 2021, zdroj: ŠÚ SR

Medzi sociálne služby štandardne poskytované seniorom možno zaradiť napr. opatrovateľskú službu, domácu opatrovateľskú službu, služby denných centier, denných stacionárov a zariadení pre seniorov, prepravnú službu a sociálnu službu poskytovanú v jedálni. Ako nástroj socializácie seniorov a prevencie pred sociálnym vylúčením slúži najmä organizovanie rôznych kultúrnych, vzdelávacích či spoločenských podujatí práve pre túto cieľovú skupinu.

Pri vytváraní sociálnej infraštruktúry pre seniorov je dôležité brať ohľad na potreby tejto skupiny. V sociálnej starostlivosti o seniorov by sa primárne mali hľadať riešenia v rámci prirodzeného domáceho prostredia seniora (v rodine) a iba ak pomoc zo strany rodiny nie je možné poskytnúť, vzniká tlak na vznik sociálnych služieb. Tieto sociálne služby by taktiež mali byť primárne orientované na služby poskytované na ambulantnej báze, prípadne na sociálne služby poskytované v domácom prostredí klienta a až v nevyhnutných prípadoch pobytovou formou v zariadení.

Ťažko zdravotne postihnuté osoby

Ťažko zdravotne postihnuté osoby – aj keď navonok vystupujú pod týmto všeobecným, súhrnným označením – sú veľmi rôznorodá cieľová skupina komunitného plánovania, v rámci ktorej sa potreby jednotlivých osôb spravidla výrazne líšia. Ťažko zdravotne postihnutými sú fyzické osoby, ktorých miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %. Takýmito osobami môžu byť napríklad osoby s pohybovým či zmyslovým postihnutím, osoby s duševnými poruchami a poruchami správania sa, osoby s poruchami nervového systému, ale aj osoby s poruchami výživy a premeny látok (celiatici, diabetici) a pod. Z uvedeného je zrejmé, že potreby ŤZP osôb v rámci jednotlivých skupín postihnutia tak, ako ich definuje zákon č. 447/2008, nemusia byť a spravidla ani nie sú totožné, preto pri plánovaní sociálnych služieb nemožno ťažko zdravotne postihnutých vnímať ako homogénnu skupinu. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že okrem samotného druhu postihnutia na potreby ŤZP vplývajú aj ďalšie faktory – sociálne zázemie, vek, vzdelanie a pod. Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ak je odkázaná na osobnú asistenciu, opatrovanie alebo sociálnu službu podľa zákona o sociálnych službách. Sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia je znevýhodnenie , ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ŤZP v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, a ktoré nie je schopná z dôvodu ŤZP prekonať sama . Sociálne dôsledky sa môžu týkať mobility, komunikácie, zvýšených výdavkov, sebaobsluhy, osobnej hygieny a iných oblastí.

Aby mohlo byť plánovanie komunitných sociálnych služieb pre ŤZP osoby efektívne, je žiaduce, aby samospráva disponovala detailnými **štatistickými dátami** o štruktúre postihnutia a ďalších sociálnych charakteristikách ŤZP občanov. Na účely komunitného plánovania sú údaje o tejto cieľovej skupine získané z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Prehľad ťažko zdravotne postihnutých žijúcich na území obce Majcichov v členení podľa **vekových kategórií** a **typu postihnutia** zachytávajú nasledujúce tabuľky.

Veková skupina	Počet	Veková skupina	Počet
0 - 5 rokov	2	25 - 59 rokov	42
6 - 17 rokov	10	60 - 64 rokov	14
18 - 24 rokov	4	65 a viac rokov	68

Spolu	140

Skupina postihnutia podľa prílohy č. 3 zákona 447/2008 Z. z.	Počet
Skupina I: Infekčné a parazitárne choroby	0
Skupina II: Choroby krvi, krvotvorných orgánov a poruchy imunitných mechanizmov	4
Skupina III: Endokrinné poruchy, poruchy výživy a premeny látok	19
Skupina IV: Duševné poruchy a poruchy správania sa	15
Skupina V: Nervový systém (poškodenie mozgu, miechy, periférnych nervov)	17
Skupina VI: Zrak	2
Skupina VII: Poškodenie ORL orgánov (sluchový, rovnovážny orgán, dýchacie a hltacie orgány) a ďalšie ORL postihnutia	1
Skupina VIII: Srdce a obehové ústrojenstvo	14
Skupina IX: Dýchacia sústava	6
Skupina X: Tráviace ústrojenstvo	7
Skupina XI: Ochorenie kože	0
Skupina XII: Pohybový a podporný aparát	23
Skupina XIII: Močové ústrojenstvo	4
Skupina XIV: Pohlavné orgány	8
Skupina XV: Hlava a tvár	1
Skupina XVI: Kombinované postihnutie zraku a sluchu	0
Nezaradené	19
Spolu	140

Tabuľka 7: ŤZP podľa veku a skupiny postihnutia žijúci v obci Majcichov – údaje k 31.12. 2021. Zdroj: ÚPSVaR

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Sociálne vylúčenie nie je primárne vnímané ako dôsledok osobného zlyhania, ale skôr ako zlyhanie jedného alebo viacerých systémov či štruktúr zabezpečujúcich sociálnu integráciu. Základnými znakmi sociálnej exklúzie je jej pretrvávanie v čase, priestorová koncentrácia, vzdorovanie normám hlavného prúdu spoločnosti, závislosť na sociálnom štáte, či rozpad tradičných sociálnych inštitúcií.

Sociálne vylúčenie predstavuje stav dlhodobej separácie jednotlivca od spoločnosti, ktoré môže nastať ako dôsledok rôznych, niekedy náhlych skutočností, najčastejšie však v dôsledku straty zamestnania, nedostatočného vzdelania, ťažkého zdravotného postihnutia, staroby, závislosti od návykových látok, finančnej nestability, pôvodu, rasy, príslušnosti k etniku či vierovyznaniu. Sociálne vylúčené osoby predstavujú minoritu a ich sociálne problémy a potreby sú výrazne odlišné od problémov a potrieb majority, môžu mať dokonca až existenčný charakter.

Dimenzie (príčiny) sociálneho vylúčenia možno definovať nasledovne:

- ✓ Ekonomická dimenzia (dlhodobá nezamestnanosť, nestabilita práce, príjmová chudoba...)
- ✓ Sociálna dimenzia (rozpad rodiny, nechcené tehotenstvo, bezdomovectvo, kriminalita...)
- ✓ Politická (absencia politických práv, nízka participácia občanov...)
- ✓ Komunitná (nevyhovujúci stav obydlia, nedostupnosť sociálnych služieb...)
- ✓ Individuálna (choroba alebo zdravotné postihnutie, nízke dosiahnuté vzdelanie nízka sebadôvera a sebaúcta...)
- ✓ Skupinová (koncentrácia uvedených charakteristík v konkrétnych sociálnych kategóriách napr. etnickou minoritnou príslušnosťou, napríklad v MRK)
- ✓ Priestorová segregácia

Samospráva disponuje relatívne širokou škálou nástrojov, ktorými môže predchádzať sociálnemu vylúčeniu alebo eliminovať jeho dôsledky. Aj v tomto prípade môžeme opatrenia rozčleniť na preventívne a nápravné. Preventívnymi opatreniami sú najmä aktivity zamerané na osvetu obyvateľstva (napr. v oblasti finančnej gramotnosti, škodlivosti návykových látok a pod.), informovanie verejnosti (napr. o voľných pracovných miestach, vzdelávacích kurzoch a pod.), združovanie ľudí (kultúrne a spoločenské podujatia), podporu voľnočasových možností (budovanie športovísk, zakladanie záujmových spolkov a pod.) a rôzne iné. Nápravné opatrenia zahŕňajú poskytovanie rôznych finančných príspevkov, budovanie komunitných centier, nocľahární pre ľudí bez domova a pod.

Viaceré štatistické dáta týkajúce sa osôb ohrozených sociálnym vylúčením sa evidujú v špecializovaných inštitúciách (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo vnútra SR a pod.), preto možno považovať mieru ich dostupnosti a rýchlosť prístupu k nim z pohľadu obce za nižšiu. Problematická je v tomto smere aj reprezentatívnosť dát, keďže nie každá osoba ohrozená sociálnym vylúčením je v štatistikách evidovaná (napr. nie každý alkoholik je liečený, nie každá týraná osoba domáce násilie nahlási a pod.). Je to teda aj absencia dát, ktorá do určitej miery znemožňuje poskytovanie správnych sociálnych služieb v adekvátnom rozsahu, v správnom čase a na správnom mieste, čo si samospráva uvedomuje, a preto má záujem pracovať na zvýšení prísunu potrebných dát aj tohto charakteru.

Ako už bolo vyššie uvedené, medzi zraniteľné skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením patria často najmä osoby s nižším vzdelaním. V roku 2021, kedy sa uskutočnilo Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, z ktorého vychádzame, žilo v Majcichove 13,2 % obyvateľov so základným vzdelaním, 24,9 % obyvateľov so stredoškolským vzdelaním bez maturity, 25,4 % obyvateľov s úplným stredným vzdelaním 5,5 % obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním a 16,6 % obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Podrobnejší prehľad **vzdelanostnej štruktúry** obyvateľov obce Majcichov dokumentuje nasledujúci graf.

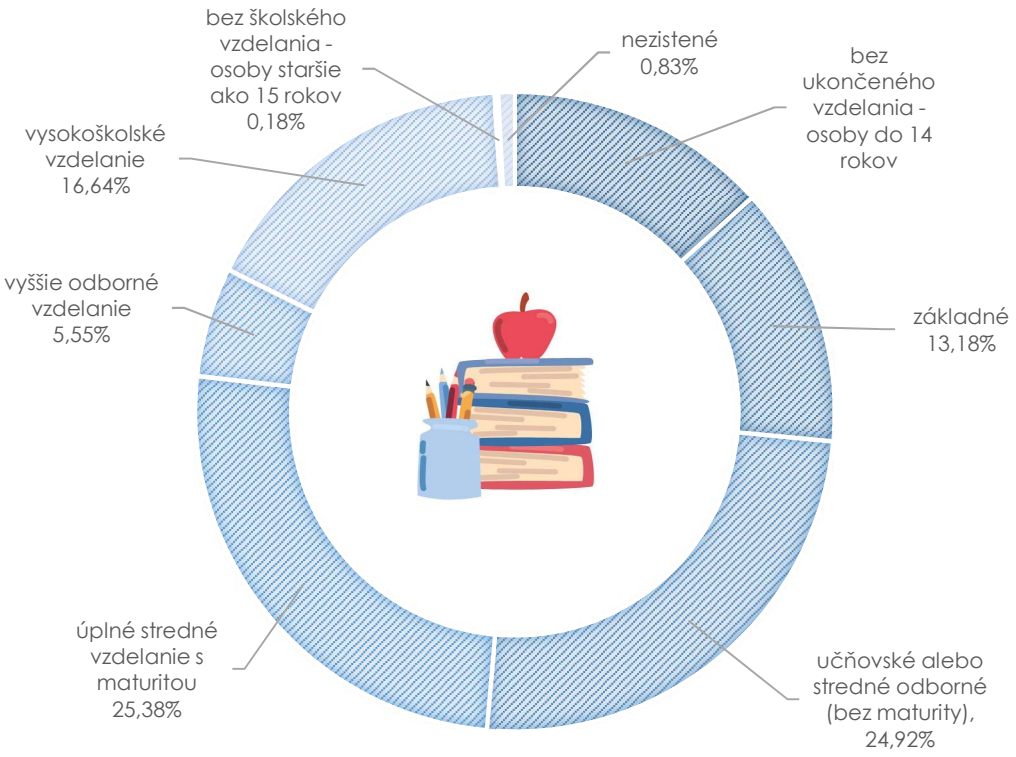

Graf 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci Majcichov, zdroj: SODB, 2021

Ďalšou zo skupín ohrozenou sociálnym vylúčením je **skupina nezamestnaných**, predovšetkým nezamestnaných dlhšie ako 1 rok (ide o dlhodobo nezamestnaných). Ak sa pozrieme na nezamestnanosť v obci Majcichov, počet uchádzačov o zamestnanie s trvalým pobytom v obci Majcichov v roku 2021 bol 54 osôb. Početnú skupinu nezamestnaných osôb tvoria osoby vo veku 35 – 50 rokov.

Ak sa pozrieme na skupinu nezamestnaných z hľadiska dĺžky evidencie osôb na úrade práce, môžeme konštatovať, že podiel dlhodobo nezamestnaných (osôb bez práce dlhšie ako 1 rok) je relatívne nízky – v priemere 16,62 % zo všetkých evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Dlhodobá nezamestnanosť predstavuje negatívny jav, kedy osoby, ktoré sú dlhodobo bez práce už stratili pracovné návyky, záujem o prácu a aj z pohľadu potenciálnych zamestnávateľov sa tieto osoby stávajú na trhu práce znevýhodnenými.

STAV k 31.12.	< 20 rokov	>= 20 < 25 rokov	>= 25 < 30 rokov	>= 30 < 35 rokov	>= 35 < 40 rokov	>= 40 < 45 rokov	>= 45 < 50 rokov	>= 50 < 55 rokov	>= 55 < 60 rokov	>= 60 rokov	UoZ spolu
2015/Dec	0	12	7	11	7	5	4	5	14	2	67
2016/Dec	2	3	8	11	6	4	4	5	9	0	52
2017/Dec	0	1	4	3	2	0	4	2	8	2	26
2018/Dec	0	6	7	0	1	3	5	2	2	3	29
2019/Dec	2	0	5	2	6	6	4	2	4	5	36
2020/Dec	2	2	10	5	5	8	10	8	7	10	67
2021/Dec	1	9	4	5	11	5	4	7	4	4	54

Tabuľka 8: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa veku v obci Majcichov 2015 – 2021, zdroj: ÚPSVR

STAV k 31.12.	0 - 6 mes.	7 - 12 mes.	12 - 24 mes.	25 - 36 mes.	37 - 48 mes.	49 - 72 mes.	nad 72 mes.	Dlhod. nezam.	Podiel dlhod. nezam. UoZ (v %)
2015/Dec	31	16	13	5	0	2	0	20	29,85%
2016/Dec	31	11	7	2	0	0	1	10	19,23%
2017/Dec	19	5	1	1	0	0	0	2	7,69%
2018/Dec	18	8	2	0	1	0	0	3	10,34%
2019/Dec	27	8	1	0	0	0	0	1	2,78%
2020/Dec	30	22	14	1	0	0	0	15	22,39%
2021/Dec	31	10	9	3	1	0	0	13	24,07%

Tabuľka 9: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky trvania evidencie v nezamestnanosti v obci Majcichov 2015 – 2021, zdroj: ÚPSVR

Z pohľadu komunitného plánovania je potrebné spomenúť ešte jednu významnú charakteristiku, ktorou je **ekonomická aktivita obyvateľstva**. Pre sociálny systém v podmienkach Slovenskej republiky je príznačný trend, kedy čoraz menší počet ekonomicky aktívnych osôb vytvára hodnoty pre čoraz väčší počet ekonomicky neaktívneho obyvateľstva. Takáto situácia má negatívny dopad na verejné financie a v konečnom dôsledku sa odzrkadľuje na kvalite života všetkých obyvateľov.

Ekonomická aktivita predstavuje ďalší z faktorov, ktoré výrazne vplývajú na potreby občanov. Podľa posledných dostupných údajov o ekonomickej aktivite, ktoré pochádzajú zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 žilo v obci Majcichov 40,9 % pracujúcich občanov (okrem pracujúcich dôchodcov). Nezamestnaných bolo 3,1 % občanov, strednú alebo vysokú školu navštevovalo 4,4 % z celkového počtu občanov. Dôchodcovia sa na obyvateľstve obce Majcichov podieľali 20,2 percentami, deti do začatia školskej dochádzky 9,2 percentami. Podrobnejší prehľad štruktúry obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity dokumentuje nasledujúci graf.

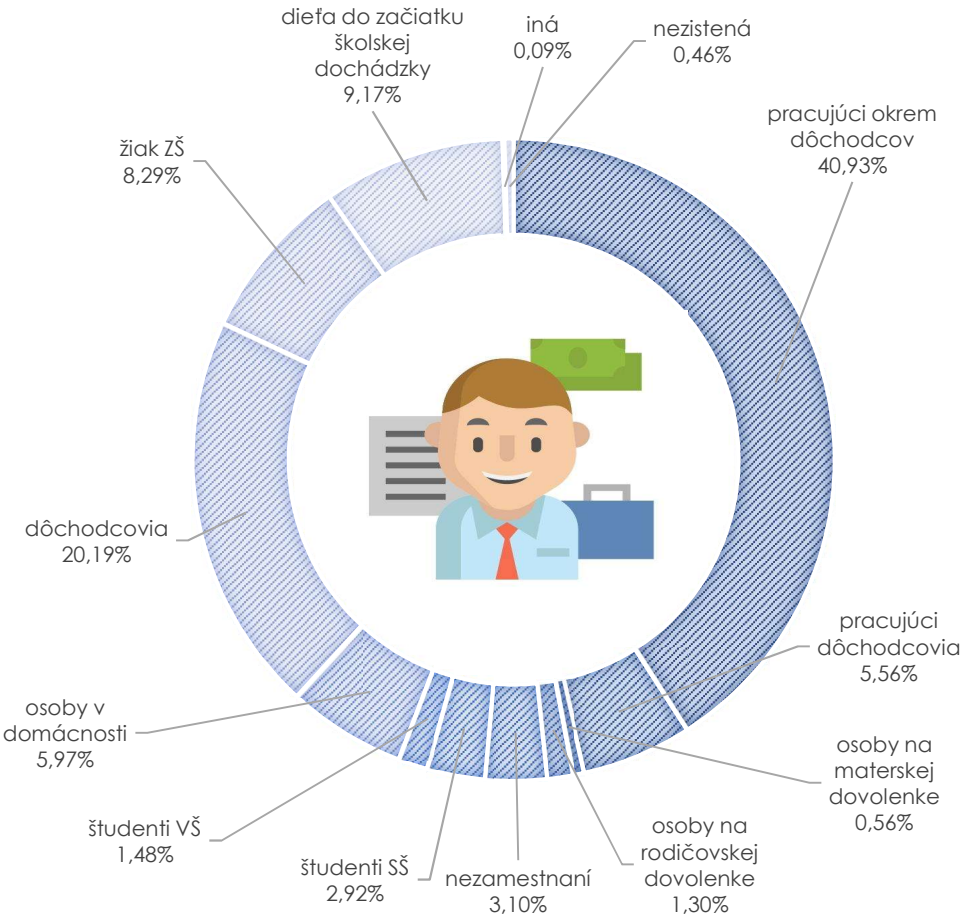

Graf 13: Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity v obci Majcichov, zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2021

Obecný úrad eviduje 60 osôb, ktoré sú bez trvalého pobytu a 58 osôb bez domova.

V nadväznosti na vykonanú analýzu je potrebná aj podrobná špecifikácia reálneho prostredia, v ktorom sa komunitné plánovania odohráva. Charakteristika aktuálneho stavu prostredia je uvedená v nasledujúcej kapitole.

Analýza súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb

Zariadenie sociálnych služieb sa v obci Majcichov nenachádza. V blízkom okolí je možné nájsť domov sociálnych služieb v obci Voderady, Cífer, Zavar a v meste Trnava. Najbližší denný stacionár sa nachádza v Trnave, v Sládkovičove a denné centrum v Trnave. Obec zabezpečuje pre svojich občanov v zmysle § 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách opatrovateľskú službu. Obec teda poskytuje sociálne služby len v minimálnom rozsahu.

Táto skutočnosť je dôsledkom nižšieho počtu obyvateľov v poproduktívnom veku a nižšieho počtu osôb, ktorí sú odkázaní na starostlivosť inej osoby, a teda aj nižšieho dopytu po sociálnych službách. Starostlivosť o osoby, ktoré dovŕšili vysoký vek, resp. sú odkázané na pomoc iných osôb z ostatných dôvodov je často poskytovaná členmi rodiny v domácom prostredí.

Ako formu prevencie pred sociálnym vylúčením samospráva podporuje voľnočasové aktivity obyvateľov a organizuje rôzne kultúrne, športové a spoločenské podujatia dostupné pre širokú verejnosť.

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V zmysle aktuálneho znenia zákona o sociálnych službách (§ 78a) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po splnení ustanovených podmienok poskytuje neverejnému poskytovateľovi, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou, ak o to neverejný poskytovateľ požiada a poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je:

a) terénna opatrovateľská služba
b) zariadenie podporovaného bývania,
c) zariadenie pre seniorov,
d) zariadenie opatrovateľskej služby,
e) rehabilitačné stredisko,

f) domov sociálnych služieb,
g) špecializované zariadenie,
h) denný stacionár.

Na území obce Majcichov v súčasnosti nepôsobí žiadny neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

Obec si plne uvedomuje dopyt po absentujúcich sociálnych službách. Existuje predpoklad, že v budúcnosti bude dopyt po sociálnych službách rásť. V nasledujúcom programovom období si preto dáva za cieľ sprístupniť sociálne služby obyvateľom obce z rôznych cieľových skupín.

SWOT analýza

SWOT analýza predstavuje jeden z najvýznamnejších nástrojov na zhodnotenie silných a slabých stránok územia, jeho príležitostí a ohrození s cieľom stanoviť jeho špecifické prednosti, ktoré možno považovať za faktory budúceho rozvoja a súčasne rozhodnúť o opatreniach na odstránenie nedostatkov, ktoré obmedzujú jeho konkurencieschopnosť a budúci rozvoj v sociálnej oblasti.

SWOT analýza hodnotí vnútorné a vonkajšie faktory: vnútorné faktory zahŕňajú hodnotenie silných (Strenghts) a slabých stránok (Weaknesses) územia; vonkajšie faktory zahŕňajú hodnotenie príležitostí (Opportunities) a ohrození (Threats) súvisiacich s okolitým prostredím, s ktorým je dané územie v interakcii. Kvalitne spracovaná SWOT analýza predstavuje východiskový podklad pre stanovenie vhodnej stratégie pre budúci rozvoj územia. V tomto prípade sme sa zamerali na SWOT analýzu orientovanú výlučne na sociálnu oblasť, na základe ktorej bude sformulovaná stratégia budúceho vývoja v poskytovaní sociálnych služieb.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• nárast počtu obyvateľov prisťahovaním • podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva • nízka úroveň nezamestnanosti • záujem občanov o verejné dianie v obci • nízka miera obyvateľov pochádzajúcich zo znevýhodneného prostredia • prítomnosť materskej školy • prítomnosť základnej školy • prítomnosť zdravotného strediska a lekárne • kultúrne a športové podujatia • aktívne úsilie samosprávy o získanie finančných prostriedkov na rozvojové zámery obce • aktívne úsilie samosprávy pri organizácii spoločenských, kultúrnych a športových akcií • aktívne úsilie samosprávy pri podpore aktivít pre mládež • informovanie verejnosti • dobrá kvalita životného prostredia	• absencia sociálnych služieb poskytovaných na území obce • málo pracovných príležitostí priamo v obci • absencia inštitúcii poskytujúcich sociálne služby pre seniorov a iné cieľové skupiny • absencia oddychových zón • nezáujem občanov o komunitné plánovanie

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
• možnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ • zlepšenie spolupráce s okolitými samosprávami na regionálnej úrovni • podpora preventívnych opatrení v sociálnej oblasti • možnosť dennej dochádzky obyvateľov • zriadenie sociálnych služieb v obci	• nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu väčších rozvojových zámerov • absencia vhodných výziev v oblasti čerpania nenávratných finančných príspevkov • náročnosť spracovania rozvojových projektov z hľadiska finančného a odborných kapacít • predlžovanie času a predražovanie realizovaných projektov • nezáujem investorov

Tabuľka 10: SWOT analýza. Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledky dotazníkového prieskumu

Sociálne služby, ich ponuku a kvalitu mali možnosť v dotazníkovom prieskume ohodnotiť občania obce Majcichov. Dotazník bol dostupný v elektronickej forme. Dotazník bol rozdelený na 2 časti – úvodnú a hlavnú časť. Cieľom úvodnej časti bolo zistenie základných charakteristík o respondentoch, hlavná časť bola zameraná na zisťovanie spokojnosti a názorov na sociálne služby obce Majcichov.

Zber dotazníkov v papierovej aj elektronickej podobe bol ukončený v auguste 2022. Príležitosť vyjadriť svoj názor na sociálne služby obce využilo celkovo 19 občanov.

Z 19 dotazníkov 42,10 % vyplnili ženy a 57,90 % muži.

Najpočetnejšiu skupinu trovitli respondenti, ktorí bývajú v obci Majcichov 21 a viac rokov (31,50 %). Nasledovala skupina respondentov, ktorí v obci bývajú 16 - 20 rokov v zastúpení viac než 21 % a zhodne obyvatelia žijúci v obci 1 - 5 rokov. Ostatné skupiny sa na vzorke respondentov nepodieľali vo významnej miere.

Pokiaľ ide o vekovú štruktúru respondentov, najpočetnejšia skupina 42,10 % respondentov bola vo veku 50 - 64 rokov, druhú najpočetnejšiu skupinu (31,60 %) tvorili respondenti vo veku 30 - 49 rokov. Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo aj 15,80 %

obyvateľov vo veku 40 – 49 rokov a 10,50 % obyvateľov vo veku 20 – 29 rokov. Ostaté vekové skupiny sa do dotazníkového prieskumu nezapojili.

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry malo v čase konania sa prieskumu najviac respondentov (52,50 %) dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie II. stupňa. Ďalšími početnými skupinami, ktoré prejavili záujem o účasť v dotazníkovom prieskume, boli osoby so stredným odborným vzdelaním (21,10 %) a osoby vyučené s maturitou (10,50 %). Ostatné skupiny sa na vzorke respondentov nepodieľali vo významnom zastúpení.

47,40 % respondentov tvorili osoby zamestnané v súkromnom sektore. 21,10 % respondentov v čase zisťovania pracovalo vo verejnom sektore. Podnikatelia tvorili 10,50 % z respondentov a zhodne 10,50 % z respondentov boli dôchodcovia. Na materskej alebo rodičovskej dovolenke bolo v čase zisťovania 5,30 % respondentov. Zvyšok (5,30 %)tvorili nezamestnané osoby.

V nasledujúcej textovej časti prinášame výsledky dotazníkového prieskumu.

Otázka č. 1: Aké je zloženie Vašej domácnosti?

Jednotlivec - 0,0 %

Obaja rodičia s dieťaťom/deťmi - 57,9 %

Jednotlivec s dieťaťom/deťmi - 0,0 %

Manželia/partneri žijúci v domácnosti bez detí/resp. deti sú už osamostatnené - 10,5 %

Viacgeneračná domácnosť - 31,6 %

Iné (partneri žijúci v domácnosti bez detí) - 0,0 %

Otázka č. 2: Máte prehľad o tom, aké sociálne služby sú v obci poskytované?

Áno - 21,1 %

Čiastočne - 47,4 %

Nie - 21,1 %

Nezaujímam sa - 10,5%

Veľká väčšina respondentov v prieskume uviedla, že má úplný alebo čiastočný prehľad o sociálnych službách poskytovaných na území obce. Uvedené môže svedčiť o výbornej informovanosti obyvateľov o poskytovaných sociálnych službách alebo zdanlivej vedomosti o poskytovaných sociálnych službách. V praxi laická verejnosť nie vždy rozozná sociálne služby od súvisiacich služieb (napr. za sociálne služby sú často považované aj zdravotnícke a vzdelávacie služby, organizovanie podujatí a pod.) a taktiež verejnosť nie vždy pozná

oficiálne názvy sociálnych služieb v zmysle platného zákona o sociálnych službách (napr. v praxi stále zaužívané pojmy „domov dôchodcov“, „jasle“ a pod.).

Otázka č. 3: Ak by ste potrebovali získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb poskytovaných v meste, na koho sa obrátite? (Bolo možné označiť viacero odpovedí.)

Obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom už stretol - 0,0 %

Skontaktujem sa priamo s inštitúciou, o ktorej viem, že tieto služby poskytuje - 15,8 %

Vyhľadám pomoc u priateľov alebo v rodine - 15,8 %

Získam si informácie z internetu - 26,3 %

Kontaktujem obecný úrad - 42,1 %

Iné - 0,0 %

Otázka č. 4: Ako by ste riešili situáciu v prípade trvalého zdravotného postihnutia člena Vašej rodiny?

Starostlivosť by som zabezpečil/a sám/sama - 26,3 %

Využil/a by som sociálne služby poskytované v domácom prostredí - 47,4 %

Využil/a by som služby poskytované v prostredí poskytovateľa sociálnej služby - 26,3 %

Iné - 0,0 %

Uvedené je v súlade s aktuálnymi snahami o „deinštitucionalizáciu“ sociálnych služieb, t. j. preferovanie poskytovania sociálnej pomoci v domácom prostredí pred umiestňovaním osôb do zariadení.

Otázka č. 5: Aké sociálne a príbuzné služby v súčasnej dobe využívate? (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

nevyužívam žiadnu sociálnu službu - 18 respondentov

služby s použitím telekomunikačných technológií - 1 respondent

Otázka č. 6: Aké sociálne služby plánujete využívať v najbližších 5 rokoch? Uveďte aj v súčasnosti využívané sociálne služby, ak ich plánujete využívať aj naďalej. (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

neplánujem využívať žiadnu sociálnu službu - 12 respondentov

rehabilitačné stredisko - 2 respondenti

denné centrum - 1 respondent

denný stacionár - 2 respondenti

domáca opatrovateľská služba - 1 respondent

služby na podporu rodiny s deťmi - 3 respondenti

služby s použitím telekomunikačných technológií - 1 respondent

Otázka č. 7: Ste spokojný/á s rozsahom (ponukou) sociálnych služieb poskytovaných v obci?

Áno - 0,0 %

Nie - 21,1 %

Neviem posúdiť - 78,9 %

Takmer 79 % respondentov nevedela posúdiť dostatočnosť ponuky sociálnych služieb. Dôvodom je predovšetkým fakt, že väčšina respondentov aktuálne nevyužíva žiadnu sociálnu službu.

Otázka č. 8: Ste spokojný/á s kvalitou sociálnych služieb poskytovaných v obci?

Áno - 0,0 %

Nie - 26,3 %

Neviem posúdiť - 73,7 %

Viac ako 73 % respondentov nevedelo posúdiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb z dôvodu, že tieto služby nevyužívajú, prípadne ani nepoznajú nikoho, od koho by mali referencie.

Otázka č. 9: Na rozvoj ktorých sociálnych služieb by sa mala samospráva v najbližších 5 rokoch zamerať? (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

Zariadenie pre seniorov - 6 respondentov

Zariadenie opatrovateľskej služby - 4 respondenti

Rehabilitačné stredisko - 4 respondenti

Denný stacionár - 4 respondenti

Služby na podporu rodiny s deťmi - 4 respondenti

Domáca opatrovateľská služba - 3 respondenti

Denné centrum - 2 respondenti

Prepravná služba - 2 respondenti

Stravovanie v jedálni - 2 respondenti

STRATEGICKÁ ČASŤ

Vízia

Vízia je súhrnom predstáv o želanej situácii, konečnom stave, ktorý má byť obcou dosiahnutý na konci plánovacieho obdobia v roku 2027. Vízia pre oblasť poskytovania sociálnych služieb obce Majcichov bola sformulovaná na základe identifikovania silných a slabých stránok, hrozieb a príležitostí (SWOT analýzy).

Vízia obce vychádza z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030. Cieľom národných priorít je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 - 2030 je nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike

B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb

C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunít

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Predpokladá sa, že národné priority si následne územné jednotky na nižšej úrovni (kraje, mestá, obce, mestské časti) rozpracujú vo svojich koncepčných a plánovacích strategických dokumentoch. Na základe uvedeného je vízia obce Majcichov v oblasti poskytovania sociálnych služieb v súlade s prioritami a cieľmi na národnej úrovni a je nasledovná:

Obec Majcichov bude vždy otvoreným, bezpečným a dôstojným miestom pre život všetkých svojich občanov bez ohľadu na ich vek, pohlavie, sociálnu situáciu, pôvod, rasu či vierovyznanie. Konanie obce bude v súlade s cieľom urobiť sociálne služby kvalitnejšími, rozmanitejšími, dostupnejšími a adresnejšími. Obec bude naklonená inovatívnym prístupom rešpektujúcim ľudskú dôstojnosť, prirodzené právo a morálne zásady s cieľom riešiť nové výzvy a vyvíjať aktívne úsilie v oblasti prevencie pred sociálnym vylúčením.

Vízia obce bude naplnená realizáciou komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2022 – 2030. Obec bude oblasť poskytovania sociálnych služieb pravidelne monitorovať, vyhodnocovať a komunitný plán v prípade potreby meniť a aktualizovať, a to opätovne aj v interakcii s ostatnými partnermi, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Návrh úprav komunitného plánu bude podliehať schvaľovaniu obecným zastupiteľstvom obce Majcichov. Plnenie komunitného plánu bude obec vyhodnocovať raz ročne za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka. Na účely KPSS nebola vytvorená pracovná skupina – za obecný úrad sa na vypracovaní komunitného plánu podieľal starosta obce, Ing. Tibor Marek.

Návrh stratégie rozvoja

S cieľom dosiahnuť uvedenú víziu si obec Majcichov navrhla stratégiu rozvoja sociálnych služieb. Na obdobie rokov 2022 – 2030 si obec Majcichov stanovila nasledujúci cieľ:

VÍZIA	
CIEĽ: Zabezpečenie kvalitných sociálnych služieb	1.1 Poskytovanie kvalitných sociálnych služieb

Opatrenie	Projekt/aktivita
Opatrenie 1.1 Poskytovanie kvalitných sociálnych služieb	1.1.1 Výstavba domova dôchodcov

Tabuľka 11: Ciele a aktivity obce Majcichov na roky 2021 - 2027, Zdroj: OcÚ Majcichov, 2021

V nadväznosti na definovaný cieľ zostavila samospráva sumár, v ktorom uvádza, aké kroky už podnikla na jeho dosiahnutie a aké sú následne jej ďalšie možnosti. Samospráva zvážila kedy, za pomoci koho, za akých podmienok a s akými nákladmi bude môcť ďalej prispievať k dosahovaniu cieľa, pričom prehľad odpovedí na tieto kľúčové otázky zachytáva nasledujúca tabuľka.

Základné údaje o projektovom zámere		
Názov projektu	Výstavba domova dôchodcov (zariadenia pre seniorov)	
Garant	Obec Majcichov	
Kontaktná osoba garanta	starosta	
Partneri garanta	Externá firma zaoberajúca sa spracovaním žiadostí o nenávratný finančný príspevok a implementáciou projektov, verejný obstarávateľ, dodávateľ	
Začatie a ukončenie projektu	2025 - 2027	
Stav projektu pred realizáciou	Absencia domova dôchodcov na území obce. Zámer, zatiaľ bez projektu.	
Cieľ projektu	Poskytovanie kvalitných sociálnych služieb, zlepšenie sociálnej starostlivosti.	
Výstupy	Vybudovaný domov dôchodcov (zariadenie pre seniorov)	
Kapacita sociálnej služby	BD	
Personálne zabezpečenie	BD	
Prevádzkové a organizačné podmienky	§35 zákona o sociálnych službách	
Forma sociálnej služby	Pobytová	
Užívatelia	Seniori	
Indikátory monitoringu	Plocha vybudovaného domova dôchodcov - BD Kapacita domova dôchodcov – BD Počet osôb využívajúcich výstupy podporených aktivít - BD	
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy s úspešným uchádzačom	
Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu projektu, absencia vhodnej výzvy na predkladanie projektov, komplikácie v procese verejného obstarávania, neschválenie projektu	
Poznámky	-	
Realizácia projektu		
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Vypracovanie projektovej dokumentácie	Stavebný inžinier	-
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad	-
Verejné obstarávanie	Verejný obstarávateľ	01/2025
Vypracovanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok	Obecný úrad/externý subjekt	01/2025
Realizácia projektu	Dodávateľ	05/2025 - 2027
Kolaudácia	Stavebný úrad	-

Financovanie projektu						
Druh výdavku	Náklady spolu (eur)	Z toho verejné zdroje				Z toho súkromné zdroje
		EU	SR	VÚC	Obec	
Vypracovanie projektovej dokumentácie	20 000,00	0,00	0,00	0,00	20 000,00	0,00
Verejné obstarávanie	5 000,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00
Vypracovanie ŽoNFP	5 000,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00
Realizácia projektu	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00	0,00
Spolu	**1 030 000,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**1 030 000,00**	**0,00**

Tabuľka 12: Sumarizácia uvažovaných zámerov, zdroj: OcÚ Majcichov

Ukazovateľ	Názov ukazovateľa	Zdroj	Merná jednotka	2022	Cieľová hodnota	
					2025	2030
Výstavba domova dôchodcov (zariadenia pre seniorov)						
Výsledok	Plocha vybudovaného domova dôchodcov	PD/ OcÚ	m^2	0	0	BD
	Kapacita domova dôchodcov	OcÚ	počet	0	0	BD
Dopad	Počet osôb využívajúcich výstupy podporených aktivít	OcÚ	počet	0	0	BD

Tabuľka 13: Sumarizácia merateľných výstupov z uvažovaných zámerov, zdroj: OcÚ Majcichov

Plán financovania

V tejto časti KPSS prinášame sumár jednotlivých plánovaných zámerov (akčný plán), prehľad financovania zámerov v jednotlivých rokoch plánovacieho obdobia a celkovú potrebu finančných prostriedkov. Keďže možnosti obecného rozpočtu sú obmedzené, má obec Majcichov v rámci plánovacieho obdobia 2022 – 2030 záujem okrem vlastných finančných prostriedkov využívať aj prostriedky zo štátneho rozpočtu a fondov EÚ, prípadne alternatívne zdroje financovania (dary a iné).

Po finančnej stránke obec očakáva nasledujúci harmonogram financovania:

Akčný plán pre Sociálnu oblasť			
Projekt	**Termín (rok)**	**Zodpovedný**	**Financovanie**
Výstavba domova dôchodcov (zariadenia pre seniorov)	2025 - 2027	obec Majcichov	1 030 000,00

Tabuľka 14: Akčný plán pre financovanie uvažovaných zámerov, zdroj: OcÚ Majcichov

Okrem snahy obce o realizáciu vytýčených zámerov bude obecný úrad počas aktuálneho plánovacieho obdobia 2022 – 2030:

- ✓ vyvíjať aktivity podporujúce zotrvanie občanov v domácom prostredí,
- ✓ dbať na dosahovanie štandardov kvality sociálnych služieb a zvyšovanie odbornosti zamestnancov,
- ✓ uskutočňovať opatrenia, ktorými sa adaptuje systém poskytovania sociálnych služieb obce na prípadné budúce novely zákona o sociálnych službách,
- ✓ aktualizovať všeobecne záväzné nariadenia obce v zmysle platnej legislatívy,
- ✓ zohľadňovať navrhnuté strategické zámery pri schvaľovaní rozpočtu obce na jednotlivé rozpočtové obdobia.

Na vypracovaní komunitného plánu sociálnych služieb a jeho následných aktualizáciách participovali/participujú:

- pracovná skupina v zložení :

  Marianna Paráková

  Ing. Janka Bogárová
- externá spoločnosť – Gemini Group s.r.o.
- široká verejnosť

REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť bližšie vysvetľuje časový harmonogram realizácie KPSS, hodnotenie a monitorovanie činností počas ich priebehu. Záznamy z monitorovania budú priebežne dopĺňané počas obdobia realizácie aktivít.

Projekt	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Výstavba domova dôchodcov (zariadenia pre seniorov)									

Tabuľka 15: Časový plán realizácie KPSS 2022 - 2027, Zdroj: Vlastné spracovanie

Vyhodnocovanie a plnenie KPSS

Proces monitorovania a hodnotenia je dôležitou súčasťou realizácie projektových zámerov (aktivít), ktoré boli zadefinované v rámci stratégie komunitného plánu obce. Pomáha zistiť, či sa dodržuje stanovený plán a odhaľuje prípadné chyby a riziká, ktoré môžu nastať počas jeho realizácie.

Princípy dobrého spravovania pri realizácii Komunitného plánu sociálnych služieb:

- ✓ **Participácia** - zabezpečenie účasti tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožnenie účasti tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní
- ✓ **Transparentnosť** - rozhodovanie v ktorejkoľvek činnosti pri realizácii KPSS je uskutočnené na základe dopredu známych kritérií
- ✓ **Verejná zodpovednosť** - dodržiavanie zvolených kritérií merania výkonnosti, dodržiavanie práva a administratívnych postupov, jasná komunikácia cieľov

Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb

- ✓ KPSS je základným rozvojovým dokumentom, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.
- ✓ KPSS je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce.
- ✓ KPSS je základným podkladom pre tvorbu projektov so zameraním na sociálnu oblasť.

- ✓ KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec priamo realizuje (obec ako realizátor), alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu (obec ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja mesta.
- ✓ KPSS je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- ✓ Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce. Aby bol implementačný mechanizmus KPSS efektívny, musí mať obec jasne popísané činnosti, aktivity a úlohy, ktorými sa bude KPSS zabezpečovať na úrovni programovej, realizačnej a vyhodnocovacej.

Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Majcichov bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý sa bude každoročne aktualizovať.

Medzi kľúčové úlohy manažmentu obce bude patriť:

- ✓ realizovať projekty, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú trvalo udržateľné,
- ✓ vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít,
- ✓ podporovať spoluprácu hlavných aktérov rozvoja obce a koordinovať ich aktivity,
- ✓ pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe vopred stanovených merateľných ukazovateľov.

Komunitný plán bude obec Majcichov vyhodnocovať každoročne vždy k 31. 12. kalendárneho roka v priebehu platnosti komunitného plánu. Informatívna správa o plnení komunitného plánu bude predkladaná na rokovanie obecného zastupiteľstva v Majcichove.

Komunitný plán je otvorený dokument, ktorý je potrebné prispôsobovať meniacim sa podmienkam, ktoré budú vyplývať z legislatívnych zmien, z potrieb obyvateľstva, z personálneho, materiálno – finančného zabezpečenia a pod. Komunitný plán sa bude dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa potreby rozvoja sociálnej oblasti, čím sa zabezpečí jeho aktuálnosť a zmysluplnosť.

Záver

Aj keď žijeme v turbulentnom, rýchlo sa meniacom prostredí, predstavuje komunitný plán významný oporný bod v procese plánovania sociálnych služieb, ktoré je nevyhnutné pre efektívnu organizáciu a zabezpečenie širokej škály činností umožňujúcich dosiahnuť lepšiu kvalitu, širšie portfólio a vyššiu adresnosť sociálnych služieb. Zostavenie komunitného plánu i komunitné plánovanie ako také úzko súvisí a nadväzuje na jeden zo základných strategických dokumentov – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Zatiaľ čo program rozvoja posudzuje a stanovuje ciele pre 3 prioritné oblasti, komunitný plán zameriava svoju pozornosť výhradne na jednu, sociálnu oblasť, konkrétne oblasť poskytovania sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánu nie je vymenovať rad opatrení, ktoré by samospráva chcela, avšak nemôže uskutočniť, ale stanoviť reálne zámery, ktoré má obec možnosť zrealizovať počas aktuálneho plánovacieho obdobia. Komunitný plán je zostavovaný ako otvorený dokument, ktorý je možné priebežne aktualizovať, vďaka čomu operatívne reaguje na nové výzvy a poskytuje k nim hneď aj príslušné riešenia. Vzhľadom na uvedené je potrebné komunitné plánovanie nielen realizovať, ale jeho plnenie aj monitorovať, priebežne vyhodnocovať a korigovať.

Obec Majcichov si v nadväznosti na zistené potreby na obdobie rokov 2022 – 2030 vytýčila v sociálnej oblasti 1 zámer. Zrealizovaním tohto zámeru bude naplnená vízia obce na roky 2022 – 2030. V tejto súvislosti plní komunitný plán nielen funkciu strategického dokumentu pre samosprávu a informačnú funkciu pre verejnosť, ale vystupuje tiež ako nástroj monitoringu.

Na zostavení Komunitného plánu sociálnych služieb obce Majcichov na roky 2022 – 2030 sa podieľalo niekoľko partnerov: zástupcovia obce, odborníci na sociálnu oblasť, externá projektová spoločnosť i široká verejnosť. Dokument bol spracovaný v súlade so zákonom o sociálnych službách, ako aj v súlade s inými legislatívnymi normami a strategickými dokumentmi. Vzhľadom na uvedené predstavuje Komunitný plán sociálnych služieb obce Majcichov na roky 2022 – 2030 cenný nástroj na riadenie lokálnych procesov a dosahovanie pokroku v sociálnej oblasti.

Zdroje

1. Filipová, M. – Woleková, H. – Petijová, M.: Komunitný plán sociálnych služieb, Metodická príručka, 2018.
2. Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.
3. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030.
4. Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020.
5. Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019.
6. Národný program aktívneho starnutia 2014 – 2020.
7. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.
8. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020.
9. Program rozvoja obce Majcichov na roky 2015 - 2020
10. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja 2016 – 2023.
11. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021.
12. Stratégia Európa 2030.
13. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.
14. Štatistický úrad Slovenskej republiky.
15. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.
16. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
17. Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
18. Zákon č. 369/90 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
19. Zákon č. 417/2013 Z. z. o hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov
20. Zákon č. 601/2003 o životnom minime v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
22. Zákon č. 305/2005 Zb. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
23. Webová stránka obce Majcichov: https://www.majcichov.sk
24. Woleková, H. – Mezianová M.: Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb, 2004.

Zoznam použitých skratiek

BD – bude doplnené

EÚ – Európska únia

KPSS – Komunitný plán sociálnych služieb

MRK – marginalizovaná rómska komunita

NFP – nenávratný finančný príspevok

OcÚ – obedný úrad

SODB, SODB 2011 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

SR – Slovenská republika

ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ŤZP – ťažko zdravotne postihnutí

UoZ – uchádzač o zamestnanie

ÚPSVR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

VÚC – vyšší územný celok

VZN – všeobecné záväzné nariadenie

Z. z. – Zbierka zákonov Slovenskej republiky